

BOJOVÁ ČINNOST LETECTVA VE STŘETNÉM SRAŽENÍ

Letectvo i ve střetném sražení bude sehrávat důležitou úlohu. Svými vlastnostmi může výrazně ovlivnit začátek i průběh střetného sražení. Letectvo ještě před zahájením boje pozemních vojsk je schopné získat zprávy o nepříteli a spolu s raketovým vojskem údery na hlavní uskupení vojsk nepřítele ničit jeho hlavní síly, ztížit nebo dokonce i znemožnit jejich zasazení podle zámyslu nepřítele.

Střetné sražení může probíhat za různých podmínek. Jednou z nich je **vzdušná situace na válčišti** (v pásmu frontu), která se vytvořila předcházejícím vývojem situace. Ta strana, která bude mít nadvládu ve vzduchu, bude mít lepší podmínky pro dosažení cílů ve střetném sražení (zničení hlavního uskupení nepřítele, pro přechod do útoku a rozvíjení úspěchu v operační hloubce). Některá střetná sražení ve druhé světové válce i lokální války v posledním období potvrdily, že výsledek střetného sražení přímo závisí na vzdušné situaci. Před střetným sražením se může vzdušná situace vyvinout tak, že vzdušnou nadvládu bude mít nepřítel, nebo vlastní letectvo, popř. žádná ze stran nezíská nadvládu (bude tedy existovat určitá rovnováha).

Bude-li mít vzdušnou nadvládu nepřítel, nebo při vyrovnaném poměru sil ve vzduchu, musíme hlavní úsilí letectva soustředit na omezení činnosti letectva nepřítele s cílem zbavit ho volnosti jednání ve vzduchu, vyrovnat poměr sil a získat vlastní nadvládu. Tohoto cíle můžeme dosáhnout, když ještě před střetným sražením hlavní úsilí letectva soustředíme na ničení letectva nepřítele na zemi i ve vzduchu, a to i za cenu, že nebudeme ničit jeho pozemní vojska. Charakteristickým způsobem bojové činnosti letectva v tomto případě v bezjaderném období války bude jeho hromadné použití v relativně krátké době 1 až 3 dnů tak, aby mohlo přejít k plnění úkolů přímé letecké podpory pozemních vojsk. Hlavními objekty bojové činnosti letectva budou především letiště

nepřítele, prostředky protivzdušné obrany v pásmech tratí letů, prostředky velení a navedení letectva. Zbavit nepřítele vzdušné nadvlády znamená dosáhnout zásadního zvratu ve vzdušné situaci v operačním nebo taktickém měřítku. To si vyžadá zvýšeného bojového úsilí letectva — zpravidla 3—4 vzlety na letoun v první den bojové činnosti a 2—3 vzlety druhý, popř. třetí den. Frontové letectvo v obvyklém složení 2—3 stíhací letecké divize, 2 stíhací bombardovací letecké divize, 1—2 bombardovací letecké pluky, 2 průzkumné letecké pluky je schopné takový úkol splnit i za předpokladu, že v předcházející bojové činnosti utrpělo ztráty na letounech a osádkách okolo 30 %. Jedním vzletem a za předpokladu, že část stíhacího letectva bude vést úderý na pozemní cíle, může současně ničit nebo umlčovat 10—12 baterií protiletadlových řízených střel Hawk, 2 baterie Nike Herkules, do 10 radiolokačních stanovišť, 2—3 střediska uvědomování, velení a navedení a vést úder na 5—6 letišť a 2 postavení řízených střel s plochou dráhou letu. Během dvou dnů může úderý zničit na zemi v pásmu frontu do 300—350 letounů a řízených střel s plochou dráhou letu, prolomit a zničit hlavní uskupení protiletadlových řízených střel na hlavních náletových směrech a v předpokládaném prostoru střetného sražení. V rámci boje o vzdušnou nadvládu ničíme všechny zjištěné operačně taktické a taktické řízené střely, které i ve válce s použitím konvenčních prostředků ničení jsou provořené. Vedle frontového letectva se na ničení prostředků vzdušného napadení nepřítele výrazně podílejí vojska PVO.

Jiná situace bude, bude-li mít vzdušnou nadvládu vlastní letectvo. Pak půjde o to, abychom ji udrželi. Na to zpravidla bude stačit část úsilí frontového letectva, zatímco jeho podstatnou část můžeme soustředit na ničení hlavního uskupení nepřítele.

Střetné sražení může probíhat za situace, kdy mu předcházela vzdušná nebo protivzdušná operace, jejichž cílem bylo získat vzdušnou nadvládu (zbavit vzdušné nadvlády nepřítele).

Boj o nadvládu ve vzduchu, nebo její udržení je tedy první úkol letectva, na jehož splnění závisí vytvoření předpokladu k úspěchu ve střetném sražení.

Ničení hlavního uskupení nepřítele ještě před začátkem střetného sražení je druhý úkol letectva. Při vedení bojové činnosti bez použití jaderných zbraní je letectvo jediným prostředkem, schopným účinně ničit vojska nepřítele v prostorech soustředování nebo na přesunech do prostoru sražení. Přitom v konkrétní situaci bude zvlášť důležité stanovit nejvhodnější okamžik k hromadnému použití letectva. Ničení vojsk nepřítele v prostorech soustředění způsobí nepříteli ztráty a může ovlivnit i dobu zahájení přesunu vojsk do střetného sražení. Výsledky úderu letectva, zejména půjde-li o ženijně připravené prostoro soustředění, nemusí být úměrné bojovému úsilí.

Nejvhodnějším obdobím k ničení vojsk nepřítele bude za **přesunu a při rozvinování do bojových sestav**. Úderý letectva na čela pochodových proudů, zejména budou-li vedeny na kritická místa z hlediska terénu (mosty, komunikace v lesích, soutěsky, města) naruší organizovaný přesun, způsobí nahromadění vojsk a tím si vytvoří podmínky pro ničení hlavních sil nepřítele. Může ovlivnit i prostor pro střetné sražení tak, aby byl výhodný pro vlastní vojska. Přesuny vojsk do střetného sražení bude nepřítel zahajovat zpravidla v noci. To klade zvláštní nároky na bojovou činnost letectva z hlediska jeho hromadného použití v nočních hodinách. V závislosti na velikosti uskupení vojsk nepřítele a jejich vzdálenosti od prostoru střetného sražení může na ně frontové letectvo

vést 1—3 hromadné údery v časovém rozmezí 2—24 hodin. Na důležitých směrech přesunu můžeme k ničení čel pochodových proudů použít i bojové vrtulníky.

Jakmile se vojska nepřítele dostanou na dostřel vlastního dělostřelectva, přebírá ono ničení čel pochodových proudů, zatímco letectvo působí na cíle v hloubce pochodové sestavy nepřítele.

Rozvinování vojsk do bojových sestav je nejkritičtější obdobím před střetným sražením. Proto v této době musíme ničit nepřítele soustředěně všemi palebnými prostředky, tj. dělostřelectvem (raketovým vojskem), frontovým a vojskovým letectvem. Frontové a vojskové letectvo v této krátké fázi střetného sražení uskuteční zpravidla jeden vzlet. Hlavním cílem bojové činnosti letectva bude vést údery na hlavní uskupení nepřítele, zpomalit jeho rozvinování a zničit v součinnosti s dělostřelectvem hlavní prvky jeho operační a bojové sestavy, zejména na směrech, kde plánujeme úder na nepřítele, vklínění se vlastních vojsk do jeho sestavy a rozvíjení úspěchu do hloubky a boků.

Za přesunu a při rozvinování vojsk nepřítele hlavními objekty úderů frontového letectva budou útvary a jednotky taktických raket, dělostřelectvo, protiletadlové raketové prostředky na přesunu nebo v palebných postaveních, sborová a divizní velitelská stanoviště a tankové, obrněné a mechanizované jednotky a útvary. Bojovou činnost vojskového letectva soustředíme především na ničení tankových, obrněných a mechanizovaných jednotek. Jedním vzletem frontového a vojskového letectva (za zmíněného složení) za předpokladu, že hlavní úsilí letectva soustředíme na zabezpečení střetného sražení, můžeme zničit:

- 1—2 raketové dělostřelecké oddíly řízených střel typu Lance,
- 5—6 oddílů dělostřelectva,
- 2—3 oddíly protiletadlových řízených střel,
- 1—2 divizní nebo sborová velitelská stanoviště,
- 300—350 tanků, bojových vozidel pěchoty a obrněných transportérů.

Od okamžiku navázání přímého dotyku předsunutých odřadů obou stran přechází frontové i vojskové letectvo k plnění úkolů **letecké podpory**. Bojová činnost letectva vychází ze vševojskového zámyslu, musíme ji soustředit na hlavní směry úderů vlastních vojsk s cílem spolu s ostatními palebnými prostředky pozemních vojsk ničit hlavní uskupení nepřítele, jeho taktické a operační zálohy, a tím vytvořit podmínky pro rozvíjení útoku, obklíčení hlavních sil nepřítele nebo jejich pronásledování.

Ve střetném sražení bude obdobné úkoly plnit i nepřátelské letectvo. Intenzita jeho bojové činnosti (jak jsem již uvedl) bude záviset na celkové vzdušné situaci. I když nepřítel nebude mít vzdušnou nadvládu, bude letectvo i bitevní vrtulníky používat proti hlavnímu uskupení našich vojsk. Proto dalším úkolem frontového letectva ve střetném sražení bude **protivzdušná obrana vojsk**, zvláště pak při jejich přesunu do prostoru sražení, při rozvinování a zahájení boje. Tento úkol bude plnit stíhací letectvo v úzké součinnosti s protiletadlovými raketovými svazky a útvary a ostatními prostředky PVO. Přitom stíhací letectvo použijeme k ničení prostředků vzdušného napadení před prostory účinné působnosti vojsk protivzdušné obrany, pokud je to možné na vzdálených přístupech, v prostorech a ve výškách, které z jakýchkoliv důvodů nebudou bránit pozemní prostředky protivzdušné obrany. Při současných počtech bitevních vrtulníků, které nepřítel má, můžeme část stíhacího letectva určit pouze k jejich ničení.

Důležitou úlohu ve střetném sražení bude sehrávat **vzdušný průzkum**. Bude zpravidla nejdůležitějším zdrojem zpráv o nepříteli a na jeho výsledcích může záviset včasné zjištění zámyslu nepřítele. Vzdušný průzkum vedeme nepřetržitě a systematicky v taktické i operační hloubce. Vzhledem k vysoké dynamice střetného sražení musíme všechny zprávy rychle předávat a vyhodnocovat tak, aby na jejich základě byly včas použity hlavní palebné prostředky, tj. letectvo a dělostřelectvo (raketové vojsko). V období střetného sražení půjde především o vizuální vzdušný průzkum z paluby průzkumných letounů. Zvláštní význam při přiblížování vojsk k prostoru sražení a v prostoru sražení bude mít použití bezpilotních průzkumných prostředků. Významným zdrojem zpráv, zvláště pro prvosledové divize v období rozvinování vojsk nepřítele a v průběhu střetného sražení, bude průzkum, resp. pozorování nepřítele z vrtulníků. Takto získané zprávy může velitel divize plně využít k upřesnění svého rozhodnutí.

Úspěch ve střetném sražení podmiňuje mimo jiné překvapivé použití vlastních vojsk do boků a týlu nepřítele. Toho můžeme dosáhnout širokým použitím vzdušných výsadků v operačním i taktickém měřítku. Vzdušné výsadky můžeme použít s cílem:

- ničení vojsk nepřítele z týlu nebo boků,
- ničení nejdůležitějších prvků sestavy nepřítele, především útvarů a jednotek operačně taktických a taktických raket nepřítele, velitelských stanovišť,
- ovládnutí a udržení důležitých významných objektů, čar a prostorů,
- obsazení a ovládnutí letišť nepřítele v prostorech a na směrech útoku vlastních vojsk.

Vzhledem k vysoké dynamice střetného sražení bude pro použití vzdušných výsadků, zvláště taktických, charakteristická jejich pohotovost k vysazení do neplánovaných prostorů po krátké přípravě. V praxi to znamená, že předem určíme složení výsadku, zplánujeme jeho naložení, jednotky a útvary výsadku budou na odletových letištích nebo plochách, připravíme varianty možných tras letu a způsob vysazení. Po rozhodnutí k uskutečnění výsadku proběhne krátká příprava jak z hlediska přepravy výsadku, tak i jeho bojové činnosti v prostoru vysazení.

Frontové i vojskové letectvo musí být připraveno zabezpečit obranu výsadku na trati letu a v prostoru vysazení, po vysazení ho podporovat a zásobovat ze vzduchu.

Frontové a vojskové letectvo z hlediska jeho úkolů ve střetném sražení musíme **rozmístit** tak, aby mohlo zabezpečit obranu a podporu vojsk jak v případě úspěchu vlastních vojsk ve střetném sražení (jejich přechodu do útoku a pronásledování nepřítele), tak i pro případ, že na některých směrech bude mít úspěch nepřítel. Proto letištní manévr útvarů a jednotek letectva plánujeme jak směrem k nepříteli, tak směrem od nepřítele. Zvláště pečlivě musíme z tohoto hlediska připravit letištní manévr vojskového letectva, které rozmístíme podstatně blíže čáry dotyku, než útvary frontového letectva.

Plánování bojové činnosti letectva ve střetném sražení bude mít své zvláštnosti. Do zahájení vlastního střetného sražení můžeme plánovat bojovou činnost letectva na delší období, tzn. s větší perspektivou a přesně stanovit úkoly jednotlivým druhům letectva. Letectvo bude plnit převážně plánované úkoly. Úkoly na výzvu budou spíše výjimkou. Po zahájení střetného sražení, protože se situace může vyvíjet na různých směrech různě a může se rychle měnit, budeme bojovou činnost letectva plánovat na kratší období. Velitel a štáb le-

lectva frontu, svazky, útvary a jednotky letectva budou mít k plánování omezený čas. Proto příprava rozhodnutí velitelů na všech stupních musí být pohotová a musí vycházet z nepřetržitého sledování a znalosti vševojskové situace. Hlavním způsobem bojové činnosti letectva od zahájení střetného sražení bude plnění úkolů na výzvu.

Rízení bojové činnosti letectva za této situace bude vyžadovat **pružnou součinnost** štábů letectva se vševojskovými štáby, štáby raketového vojska a dělostřelectva, štáby vojska PVO, se zpravodajskými orgány, orgány pro řízení radiotechnického boje a dalšími. V rámci plánů součinnosti (připravených v období před střetným sražením) bude nutné řešit řadu nepředvídaných otázek, které vyplývají z náhlých změn situace. Proto bude mít zvláštní význam výměna součinnostních orgánů mezi letectvem a uvedenými druhy vojsk na nejzávažnější období střetného sražení.

Plné uplatnění ve střetném sražení, zejména na stupni vševojskových divízií a armád, budou mít **vzdušná velitelská stanoviště**. Velitelé divízií i velitel vševojskové armády se může nejen rychle přesunout do kritických prostorů, osobně sledovat, popř. si upřesnit vývoj situace, ale i okamžitě svá rozhodnutí vydávat podřízeným velitelům a štábům. K zabezpečení bojové činnosti letectva bude výhodné, aby ve vzdušném velitelském stanovišti velitele vševojskové armády (divíze) byl vždy příslušný funkcionář letectva.

Způsob letecké podpory pozemních vojsk frontovým i vojskovým letectvem ve střetném sražení jen potvrzuje úlohu leteckých návodčích u motostřeleckých a tankových pluků a předsunutých odřadů. Vzhledem k rychle se měnící situaci můžeme letecké návodčí, kromě navádění letounů a vrtulníků na cíle v prostoru čáry dotyku, využít i k předávání údajů o průběhu fronty a dalších důležitých zpráv.

Střetné sražení z hlediska bojové činnosti letectva patří k nejsložitějším druhům bojové činnosti. Frontové letectvo, zejména ve válce bez použití jaderných zbraní, může vytvořit podmínky pro úspěch ve střetném sražení ještě před jeho zahájením a společně s vojskovým letectvem a ostatními palebnými prostředky výrazně ovlivnit jeho průběh a dosažení stanovených cílů.

Efektivní použití letectva ve střetném sražení závisí do značné míry na rychlosti rozhodnutí o jeho použití na všech stupních velení i na iniciativě osádek letadel a jejich schopnosti reagovat na situaci v prostorech bojové činnosti. Z hlediska použití letectva půjde především o správné stanovení úkolů operačního významu a rozdělení úsilí i časovou posloupnost jejich plnění z hlediska možného a předpokládaného vývoje situace. Taktika letectva při ničení typických cílů se nebude lišit od taktiky používané v útoku nebo obraně. Zvláštní význam bude mít však pořadí ničení cílů a jednotlivých jejich objektů, aby vyřadilo z činnosti rozhodující prvky sestavy nepřítelů s minimálním úsilím.